

Voda za mesta • odziv na mestni izziv

Generalna skupščina Združenih narodov je leta 1992 razglasila 22. marec za **Svetovni dan voda**. Od takrat se vsako leta na ta dan organizirajo različni dogodki povezani z vodo, kot dragocenim naravnim bogastvom.

Letos je glavni namen Svetovnega dneva voda opozoriti javnost na pomen vode za življenje v mestih. Ta dan je namenjen tudi ozaveščanju ljudi na nevarnosti, ki jih za izdatnost in kakovost pitne vode prinašajo hitrorastoča mesta, industrija, promet, intenzivno kmetijstvo in krčenje gozdov.

Tema letošnjega svetovnega dneva voda je “**Voda za mesta: odziv na mestni izziv**”. Ljubljana leži na občutljivem vodnem viru prodno peščenem vodonosniku Ljubljanskega polja, iz katerega črpamo vodo v vodovodni sistem in jo naravno, brez čiščenja, dovajamo do naših domov. Zato aktivnosti ob Svetovnem dnevu voda prednostno namenjamo ozaveščanju vseh prebivalcev Ljubljane, da nam pomagajo pri varovanju našega vodnega bogastva. Zavedati se moramo, da trenutno ravnanje z vodnim virom ne vpliva le na naše življenje, pač pa tudi na življenja prihodnjih generacij. Te so nam vodo le posodile in zaupale, da bomo z njo ravnali kot najboljši gospodar.

V Javnem podjetju **Vodovod – Kanalizacija d.o.o.** letošnje aktivnosti ob Svetovnem dnevu voda združujemo s **121. obletnico pričetka obratovanja ljubljanskega javnega vodovoda**.

V želji, da bi vam približali pomen vode kot nena-domestljive naravne dobrine za življenje, smo pripravili kratek časovni pregled razvoja javne oskrbe s pitno vodo in odvajanja ter čiščenja odpadne vode v Ljubljani.

Ostanki rimskega vodnjaka na Kongresnem trgu

Ohranjeni del prvih vodnjakov s parnimi črpalkami v Klečah

Kanal za odvod padavinske odpadne vode

Voda za Ljubljano • razstava, atrij mestne hiše, 16. maj – 10. junij 2011

Nastanek in razvoj prvotnih naselij je tesno povezan z naravnimi danostmi. Ravna, obdana z bližnjimi gorskimi območji, ki jo prepletajo številni površinski vodotoki in izviri na Ljubljanskem polju ter barju, je že pred mnogimi stoletji ponudila ugoden prostor za naselitev današnjega mesta Ljubljana.

Za mitskimi **Argonavti** in mostiščarji na Ljubljanskem barju, so današnje območje Ljubljane poselili Iliri, za njimi ilirsko-keltsko pleme Japodov, v tretjem stoletju pred našim štetjem pa so Ljubljansko kotlino poselili keltski Tavrski. Pred prihodom Rimljanov, ki so svoje vojaške pohode na Balkan začeli že pred 1. stoletjem pr. n. št., je območje Ljubljanske kotline pripadalo Noriškemu kraljestvu.

Rimska naselbina Emona, ki je iz urejenega vojaškega tabora z odlokem cesarja Tiberija leta 14 postala civilno mesto, je nastala na jugozahodnem predelu današnje Ljubljane.

Pitno vodo so Emonci zajemali iz vodnjakov, ki so stali na dvoriščih rimskih stavb. Njihova globina je bila večja od 6 metrov. Eden izmed rimskih vodnjakov iz 2. stoletja je bil odkrit pri arheoloških raziskavah na Kongresnem trgu.

Poleg individualnih vodnjakov so Emonci v 2. in 3. stoletju za oskrbo s pitno vodo zgradili vsaj dva vodovoda, ki sta po obronkih današnje Ljubljane potekala proti središču mesta.

V srednjem in novem veku ter pretežni del 19. stoletja javna oskrba z vodo ni napredovala. Takratni prebivalci Ljubljane so se oskrbovali s pitno vodo iz ohranjenih rimskih vodovodov, ki pa niso več zadoščali naraščajočim potrebam vse številnejšega prebivalstva. Zato so pričeli zajemati okoliške studence in graditi lastne vodnjake.

Leto **1890** je bilo prelomno za oskrbo Ljubljane z zdravo pitno vodo. Sedemnajstega maja 1890 je namreč voda prvič pritekla po vodovodnem omrežju v 606 izmed 900-tih hiš nekdanje Ljubljane. Takratni vodovodni sistem je obsegal vodarno v Klečah s štirimi vodnjaki in parnimi črpalkami, vodohran na Rožniku prostornine 3100 m³ in 27 km vodovodnega omrežja.

Z razvojem Ljubljane se je širil tudi **ljubljski vodovodni sistem**. V skoraj 121 letih obstoja je ljubljansko vodovodno omrežje na območju današnje Mestne občine Ljubljana naraslo na 950 km. Ljubljanski vodovodni sistem danes oskrbuje s pitno vodo približno 280.000 Ljubljančanov. V vodarnah Kleče, Hrastje, Šentvid in Jarški prod se s črpalkami vgrajenimi v dvaintrideset vodnjakov črpa podzemno vodo ljubljanskega polja, v vodarni Brest pa iz enajstih vodnjakov podzemno vodo ljubljanskega barja.

Ob pomenu ljubljanskega vodovoda za kvaliteto življenja v mestu pa nikakor ne smemo pozabiti na **razvoj javne kanalizacije v Ljubljani**, katere zametki prav tako segajo v emonsko Ljubljano. Začetek sistematične ureditve ljubljanske javne kanalizacije je postavljen v leto 1899, ko je bil izdelan načrt kanalizacije skladno z urbanističnim načrtom izgradnje popotresne obnove Ljubljane.

Več o razvoju ljubljanskega vodovodnega sistema in gradnji kanalizacije ter čistilnih naprav si boste lahko ogledali na razstavi z naslovom **Voda za Ljubljano**, ki bo postavljena v atriju mestne hiše od 16. maja do 10. junija 2011.

Vljudno vabljeni!